

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.422/2012/38.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2012. november 26-án és 2013. január 23. napján megtartott nyilvános fellebbezési tárgyalás alapján meghozta és 2013. január 28. napján kihirdette a következő

ítéletet:

A különösen nagy kárt okozó csalás bűntettének kísérlete és más bűncselekmények miatt vádlott és társa ellen indított büntetőügyben a Miskolci Törvényszék 2012. április 23. napján kihirdetett 11.B.242/2010/128. számú ítéletét megváltoztatja.

Megállapítja, hogy II.r. vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható.

Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyja.

A másodfokú eljárásban 28.340 (huszonnyolcezer-háromszáznegyven) Ft bűnügyi költség merült fel, melyet a vádlottak egyetemlegesen kötelesek viselni.

Indokolás:

A Miskolci Törvényszék az első fokú ítéletével I.r. vádlottat csalás bűntettének kísérlete (Btk. 318. § (1), (6) bekezdés a) pont, Btk. 16. §), költségvetési csalás bűntettének kísérlete (Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés a) pont, Btk. 16. §), valamint kettő rendbeli, részben folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (Btk. 276. §) miatt 1 év 10 hónap börtönre és 500.000 Ft pénzmellékbüntetésre, II.r. vádlottat egy rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás bűntettének kísérlete (Btk. 318. § (1), (6) bekezdés a) pont, Btk. 16. §) és egy rendbeli folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (Btk. 276. §) miatt, mint többszörös visszaesőt 1 év 6 hónap börtönre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte.

I.r. vádlott esetében a szabadságvesztés végrehajtását 5 évi próbaidőre felfüggesztette.

Ugyanakkor II.r. vádlottat az ellene költségvetési csalás bűntettének kísérlete (Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés a) pont, Btk. 16. §) miatt emelt vád alól felmentette.

Rendelkezett a pénzbüntetés megfizetési és átváltoztatási feltételeiről, valamint külön kötelezte a vádlottakat a felmerülés arányában a bűnügyi költség viselésére.

Az ítélet ellen I.r. és II.r. vádlottak, valamint védőik jelentettek be fellebbezést a bűnösség megállapítását sérelmezve, felmentés érdekében (128.sz.jkv.2.o.).

A védők jogorvoslataikat a másodfokú eljárásban írásban részletesen indokolták.

I.r. vádlott védője a 13. sorszám alatt csatolt fellebbezési iratban a fellebbezést elsősorban az ítélet hatályon kívül helyezése érdekében tartotta fenn. Álláspontja szerint a bizonyítási eljárást az elsőfokú bíróság a perrendi szabályok megtartásával folytatta le, azonban a tényállás részleges felderítetlensége, iratellenessége és helytelen ténybeli következtetések miatt részben megalapozatlan. Az ítélet indokolása két vallomáskört helyezett el egymással szemben, a vádlotti vallomásokat és sértett vallomását. E bizonyítékokat azonban a vádlottak terhére egyoldalúan értékelte és nem tért ki arra megfelelő részletességgel, hogy mely bizonyítékoknak adott hitelt s melyeknek nem, ezáltal nem ellenőrizhető, hogy e döntését pontosan mire alapozta. Az indokolási kötelezettség megsértését jelenti, hogy a bíróság csak a vádat alátámasztó bizonyítékokat elemezte a szükséges mélységben, a vádlottak javára szóló körülmények gondos vizsgálata ugyanakkor elmaradt. Tévesen állapította meg továbbá a törvényszék, hogy tanúvallomásaiban csak kisebb részleteket illetően merültek fel ellentétek, mert az iratok tanúsága szerint számos, lényegi kérdésben is fel nem oldható ellentmondások tapasztalhatók. Tévesnek találta a védelem a csalás tekintetében a megtévesztési szándékkal kapcsolatban elfogadott elsőfokú bírósági következtetéseket, valamint hiányosan és megalapozatlanul foglalt állást a bíróság tanúvallomásának értékelésekor is. Ilyen bizonyíték-értékelési hibára hivatkozott a védő több más tanú, így többek között tanúk vallomásának mérlegelésével kapcsolatban is. Utalt rá, hogy tanú a vádlotti védekezést támasztotta alá, ezzel szemben a bíróság meggyőző indokok nélkül vetette el a mentő tartalmú tanúvallomásokat. Tévesen vont következtetést a bíróság ügyvéd tanúk vallomásából is, melyek a védelmi álláspont szerint nem cáfolják, hanem megerősítik a vádlotti védekezést, szemben tanú vallomásával, aki a tanúk előtt a szerződéskötés napján szóban elismerte a vételár átvételét.

A védő másodlagosan a fellebbezési eljárásban bizonyítás felvételét, a megalapozatlanság orvoslását, a vádlott javára eltérő tényállás megállapítását és védence felmentését kérte. Elsődlegesen utalt arra, hogy a gazdasági ügyben hozott ítélet még nem jogerős, ezért a bíróság a jogerő bevétele nélkül nem alapozhat tényállást a vádlottak terhére az érintett szerződés érvénytelenségével kapcsolatban. A védelem számára a másodfokú eljárásra idézhetőségi címe elérhetővé vált, ezért a kihallgatását a védő feltétlen indokoltnak tartotta, mivel az elsőfokú eljárásban ismeretlen tartózkodási helye miatt csak a nyomozás során tett vallomása kerülhetett be az értékelhető bizonyítás anyagába. A bizonyítás által helyesbítendő tényállás szerint a csalás és a költségvetési csalás, valamint magánokirat-hamisítás törvényi tényállási elemei már nem állapíthatók meg, ezért I.r. vádlott felmentésének van helye valamennyi vád tárgyává tett bűncselekmény vonatkozásában.

II.r. vádlott védője a fellebbezést írásban szintén részletesen indokolta (15.sz. másodfokú irat). E védő is elsődlegesen megalapozatlanság és az indokolási kötelezettség súlyos megszegéséből eredő feltétlen eljárási szabálysértés miatt az ítélet hatályon kívül helyezését, másodlagosan a tényállás helyesbítését, és a vádlott felmentését indítványozta. A védő álláspontja szerint a bíróság nem tett eleget mindenben ügyfelderítési kötelezettségének és nem tárta fel, hogy 2007. augusztus 8. napján a vádlottak, illetve tanúk, vagy esetleg más személyek jártak-e a kőbányában a n aláírt szerződés megkötését megelőzően, illetve azt követően. Hivatkozott tanúvallomására is, melyek törvényes, logikus értékelését követően az ítéletben foglaltaktól a vádlottak javára eltérő tényállás megállapításának lehet helye. Az okiratszerkesztő ügyvédek a védő érvelése szerint a bíróság megállapításaival szemben nem, hanem a vádlottak vallomását támasztják alá.

Sérelmezte továbbá könyvszakértői véleményén alapuló bírói következtetéseket is. E védő is kifogásolta, hogy a bíróság egy jogerőre még nem emelkedett ítéletet vett figyelembe a tényállás megállapítása során.

Az ügyész nem élt jogorvoslattal, II.r. vádlottat érintő felmentő rendelkezés első fokon jogerőre emelkedett. A részjogerő tényét a törvényszék a 2012. augusztus 17-én kelt záradékában megállapította.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.228/2012/1-II. számú átiratában a bizonyítási eljárást törvényesnek, a tényállást megalapozottnak, a vádlottak büntetőjogi felelősségére vont következtetést okszerűnek tartotta. Álláspontja szerint a védelmi fellebbezések a bíróság perrendszerű bizonyíték-értékelő tevékenységén keresztül támadják a megalapozott tényállást, így eredményre nem vezethettek. Érvelése szerint a vádlottak terhére rótt cselekmények jogi minősítése azonban téves. Egyrészt a bíróság a Bkv.61. számú kollégiumi véleményben foglalt iránymutatástól eltérve szükségtelenül rögzítette a bűncselekmények megnevezésekor a kísérlet szöveges megjelölése mellett annak törvényhelyét. Azzal egyetértett, hogy az elsőfokú bíróság gondos vizsgálat után az elbíráláskor hatályos büntető törvényt alkalmazta. A 2. tényállásban írt által elkövetett költségvetési csalás azonban tévesen minősítette kísérletnek, mert a költségvetés sérelmére elkövetett bűncselekmény törvényesen Btk. 310. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő befejezett költségvetési csalás büntettné minősül. Jogi okfejtése során kiemelte, hogy korábban az általános forgalmi adóra elkövetett adócsalás és a csalás tekintetében a cselekmény befejezettsége kapcsán kialakult értelmezési elvek jelen ügyben is irányadók. Ennek megfelelően az I.r. vádlott cselekvősege 702.000 Ft pozitív adó összegéig 2007. szeptember 20. napjával befejezett, mert ezen összeggel az adóbevétel, illetőleg a költségvetési bevétel csökkent, mely által vagyoni hátrány is bekövetkezett. A további 13.579.000 Ft vonatkozásában az ügyészi érvelés szerint a cselekmény a más adónemekre történt átvezetés vagy kiutalás megtörténteig, azaz a negatív adó elszámolása valóban kísérlet, amely esetben a költségvetési vagyoni hátrány bekövetkezését az adóellenőrzés időközben megakadályozta. Erre figyelemmel az átirat indokai szerint a leghátrányosabb jogkövetkezményekkel járó elkövetési stádium szerint, egységesen befejezettnek minősül a már felhívott törvényhely szerint a költségvetési csalás büntette.

A büntetéskiszabást érintő és egyéb ítéleti rendelkezéseket az átiratban törvényesnek tartotta. A kifejtetteknek megfelelően az ítélet részbeni megváltoztatását, I.r. vádlott terhére rótt költségvetési csalás befejezettnek minősítését, más, kísérleti szakban maradt bűncselekményeknél a kísérlet törvényhelye megjelölésének mellőzését, egyéb részben pedig a határozat helybenhagyását indítványozta.

I.r. vádlott védője bizonyítási indítványt terjesztett elő tanú kihallgatása érdekében, a Fővárosi Ítéltábla megkeresése iránt annak tisztázása végett, hogy a gazdasági ügy jogerősen befejeződött-e, mert bizonyító erő csak a jogerős ítélethez fűződhet. II.r. vádlott védője könyvszakértő meghallgatására, tanú kihallgatására tett indítványt. Utóbbi személy a védelem ismeretei szerint érdemben tud vallomást tenni a vád fontos részét képező szerződéskötés egyes körülményeiről (Bf.II.322/2012/16.sz. jkv.2.o.).

A védők a másodfokú tárgyaláson a jogorvoslatuk írásbeli indokolásával egyezően elsődlegesen az ítélet hatályon kívül helyezését, másodlagosan a vádlottak felmentését indítványozták (20.sz.jkv.11-12.o.).

A fellebbezési tárgyaláson az ügyész a fellebbezésekre tett írásbeli észrevételét érdemben kiegészítette és indítványt tett a vádlottak bűnösségének további 1 rendbeli, a Btk. 318. § (1) bekezdésében meghatározott és a (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő csalás büntetében való megállapítására is. A tényállás azon része, amely jogtalan haszonszerzés céljából kifejezetten a Kft jogi képviselőjének megtévesztésével e cégnek történt károkozással kapcsolatos, külön büntetőjogi értékelést igényel és a 8.199.672 Ft-ra elkövetett cselekmény a részletezett minősítés szerint további, önálló bűncselekményt valósít meg. Másrészt a Kft sérelmére elkövetett csalás nem kísérlet, hanem befejezett bűncselekmény.

A 2./ tényállással kapcsolatban már nem tartotta fenn írásbeli észrevételét, hogy a költségvetési csalás kísérleti szakban maradt, a minősítést e körben tehát már nem támadta. Perbeszédében kitért arra is, hogy II.r. vádlott a Btk. 47. § (4) bekezdés a) pontja alapján feltételes szabadságra nem bocsátható, a kedvezményből ki kell zárni, mert a bűncselekményt más ügyben -Városi Bíróság B.463/2000/2. számú összbüntetési ítélete - történt szabadságvesztésre ítélese után, a végrehajtás befejezése előtt követte el. (20.sz.jkv.12-15.o., 22.sz. irat).

A minősítést érintő érdemi vádhatósági indítvány-módosítást, valamint az eltérő minősítés lehetőségének megállapítását követően, a védelem előkészítése érdekében történt tárgyalás elnapolás után a vádlottak védelmében a 30. sorszám alatt előterjesztett indítványban a védő a korábbi védelmi érveléssel összhangban a csalás tekintetében vitatta a megtévesztési szándékot a vádlottak részéről. Érvelése szerint az elsőfokú bíróság a kellő mélységben nem vetette össze az ellentétes bizonyítékokat, a bizonyítékok ismertetése ugyanis nem pótolja a széleskörű mérlegelést. A jogorvoslat indokolásával becsatolásra került tanú nyilatkozata, melyben nevezett előadta, hogy a kihallgatása óta eltelt időben újabb információk jutottak birtokába, melyeket meg kíván osztani a bírósággal. Ezen információszármazik, aki arról tájékoztatta a tanút, hogy őt is becsapta és a 10,5 millió forint, amit adott, keresztül került uzoratarozások fejében, valamint a közösen kitermelt kövek értékesítéséből is hozzákerültek pénzek. Ezek alapján az elsőfokú eljárásban tett tanúvallomását visszavonta, egyben arra kérte a bíróságot, hogy által tett vallomást vegye helytállónak. A védelmi okfejtés szerint új vallomása a vádlottak védekezését támasztja alá, szemben tanúvallomásával, és az elsőfokú bíróság által megállapított tényállással. A védő ezért elsődlegesen a vádlottaknak bizonyítottság hiányában történt felmentésére, másodlagosan pedig a Be. 373. § (1) bekezdés III.a) pontjában írt feltétlen eljárási szabálysértés miatt az első fokú ítélet hatályon kívül helyezésére tett indítványt.

A 2013. január 23-i tárgyaláson védők viszonzáslukban vitatták az ügyészi álláspontot, mely szerint az 1./ tényállásbeli cselekmény külön még egy rendbeli csalás büntetést valósította meg a Kft. sérelmére. E bűncselekményben a bűnösség kimondásának a védelmi okfejtés szerint eljárásjogi, a vádelvvel és a tényálláshoz kötöttséggel is összefüggő akadálya van, másrészt az anyagi jogi előfeltételek sem állapíthatók meg. Perbeszédükben foglaltakat a fellebbezés írásbeli indokolásával egyezően fenntartották.

A vádlottak a tárgyaláson ártatlanságukat hangoztatták.

A védelmi fellebbezések nem alaposak.

A bejelentett perorvoslatok folytán az ítéletábrá az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást a Be.348.§ (1) bekezdése alapján teljes terjedelemben felülbírálta. A teljes revízió keretében a jogorvoslattal megtámadott ítélet tényállásának megalapozottságát, a bűnösség megállapítását, a büntetéskiszabást és az egyéb rendelkezéseket arra tekintet nélkül bírálta el, hogy ki és milyen okból fellebbezett. A Be. 348. § (2) bekezdése értelmében ugyanakkor a felülbírálat nem terjedt ki II.r. vádlottat érintő felmentő rendelkezésre, mert e rendelkezést fellebbezés nem támadta, a felmentő rendelkezés a már hivatkozottak szerint első fokon jogerőre emelkedett.

A felülbírálat során a másodfokú bíróság megállapította, hogy a törvényszék a perrendi szabályok maradéktalan megtartásával, igen alaposan, körültekintően folytatta le a bizonyítási eljárást. Nem vétett sem feltétlen, sem olyan jellegű relatív hibát, mely az érdemi felülbírálatot kizárná.

Nem értett egyet az ítéletábrá a védelem azon álláspontjával, hogy a törvényszék az indokolási kötelezettségét olyan súlyosan megszegte, mely a Be. 373. § (1) bekezdés III. a) pontjában írtak körébe vonható. E törvényhely szerint feltétlen eljárási szabálysértést jelent, ha az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének olyan mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet érdemi felülbírálatra alkalmatlan. A követett ítélezési gyakorlat szerint az indokolási kötelezettség megsértése esetében (Be. 373. § (1) bekezdés III. a) pont) sérelmet egyrészt az jelent, ha a határozatból nem állapítható meg, hogy a bíróság mit vett számba, mit értékelt következtetése, mérlegelése során (Legfelsőbb Bíróság Bfv.III.629/2008/5.).

Jelen ügyben a bíróság igen részletesen számot adott a bizonyíték-értékelő tevékenységéről. Az indokolás kitért valamennyi lényeges, a tényállás megállapítása kapcsán jelentőséggel bíró bizonyítékra és az értékelt, sok részben ellentmondó tartamú bizonyítékokat külön és egymással való összehatásukban is vizsgálta. Nem alapos a védői érvelés, hogy a bíróság pusztán a bizonyítékok tartalmát sorolta fel, ezzel szemben egyértelműen és jól ellenőrizhetően megállapítható, hogy mely bizonyítékokat fogadott el s melyeket nem a tényállás megállapítása során. Az indokolás megfelelő voltát értelemszerűen az ítélet terjedelme önmagában nem határozza meg, de nem mellőzhető arra utalni, hogy a negyven oldalas ítéletből tizenhét oldalán értékelt a bíróság a bizonyítékokat és majd öt oldalán adott számot a cselekmények jogi minősítéséről. Összegezve tehát, nem volt olyan perjogi hiba, mely az ítélet hatályon kívül helyezését tette volna szükségessé.

A törvényszék ügyfelderítési kötelezettségének döntően eleget tett és alapvetően megalapozott tényállást állapított meg, mely csak szűk körben tért el az iratok tartalmától, valamint a könyvszakértői bizonyítással kapcsolatban maradtak teljes mértékben fel nem tárt tényelemek, illetve II.r. vádlott korábbi elítéléseivel és az elsőfokú bíróság által hivatkozott gazdasági ügygel kapcsolatban volt hiányosság tapasztalható.

A Be. 351. § (2) bekezdés a), b) és c) pontjában írt, részleges megalapozatlanság a másodfokú eljárásban bizonyítás felvételével, illetve az iratok tartalma alapján kiküszöbölhető volt.

Az ítéletábra, nagyrészt helyt adva a védelmi bizonyítási indítványoknak, a fellebbezési tárgyaláson meghallgatta igazságügyi könyvszakértőt (20.sz.jkv.3-4.oldal), sértettet, valamint az elsőfokú eljárásban ismeretlen helyen tartózkodó (20.sz.jkv.7-10.o.). Megkereste továbbá a Fővárosi Ítéletábrát az elsőfokú bíróság által is hivatkozott gazdasági per állásának tisztázása végett.

A bizonyítás szükségessége kapcsán az ítéletábra a következőket emeli ki. A Be. 353. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bírósági eljárásban bizonyításnak akkor van helye, ha az elsőfokú bíróság a tényállást nem derítette fel, vagy az hiányos, továbbá, ha a bizonyítás az elsőfokú bírósági eljárásban megvalósult szabálysértés orvoslását eredményezi. Az elbírált ügyben a történeti események szűk körében az idézetek szerint kisebb megalapozatlansági hiba volt észlelhető, mely a törvény szerint megnyitotta a részbizonyítás lehetőségét. Az elsőfokú bíróság a perrendi szabályok szerint tette tárgyalás anyagává a Be. 296. § (1) bekezdés a) pontja alapjánnyomozás során tett vallomását, mivel a tanú ismeretlen helyen tartózkodása miatt a per során nem volt kihallgatható. A tanú tartózkodási helye azonban ismertté vált a másodfokú eljárásra, ezért a közvetlenség, valamint a tisztességes tárgyalás elvére is tekintettel az ítéletábra alaposnak találta a védői indítványt, hogy a tanút a bíróság a tárgyaláson hallgassa ki, mivel a főszabály érvényesítésére megnyílt a mód. A tanú nyomozási vallomásának értékelése tárgyalási kihallgatás nélkül ugyanis kivételes eljárás mód, valamely objektív kihallgatási akadály fennállása miatt. A törvény szövege ugyan külön nem emeli ki, de levezethető a perjogi rendelkezések alapelveiből és tételes normáiból is, hogy a másodfokú bíróság maga is közvetlenül megvizsgálja a perdöntő bizonyítékokat bizonyítás keretében, ezáltal ellenőrizve az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelő és tényállást megállapító tevékenységének helyességét. Elfogadott a bírói gyakorlat és az ítéletábra jelen tanácsa is egyetért azzal, hogy a bíróság bizonyítás felvétele által kontrollálja, hogy valóban megalapozott-e az ítélet tényállása. Főként közvetett bizonyítékok, valamint rendkívül ellentétes tartalmú bizonyítási anyag esetén ugyanis központi jelentőséget kaphat a fellebbezési bíróság bírói meggyőződése, melyet csak akkor juttathat érvényre teljes körben, ha maga is megvizsgálja a megalapozottság tekintetében fontos bizonyítékot. E körben utal a másodfokú bíróság a Debreceni Ítéletábra Bf.I.370/2012/34. számú ítéletében kifejtettekre. A tanú szóbeli kihallgatása lehetőséget teremtett a korábbi, írásban rögzített vallomásában nem érintett kérdések tisztázására is, így a Be. 351.§ (2) bekezdés a) pontja szerinti részbeni felderítetlenségben megmutatkozó megalapozatlanság is kiküszöbölhető lett.

Az ítéletábra a Be. 352. § (1) bekezdésében írt jogkörében a lefolytatott bizonyítás és az iratok tartalma alapján a tényállást a következők szerint helyesbíti és egészíti ki.

II.r. vádlott a Bíróság B.463/2000/2. számú összbüntetési ítéletével megállapított 1 év 3 hónap börtönbüntetésből 2000. szeptember 21-én feltételes szabadságra

bocsátással szabadult. A feltételes szabadságot azonban a Miskolci Városi Bíróság az 1/2002/222. számú végzésével megszüntette. Ezt követően foglalta összbüntetésbe a Városi Bíróság az 5.Bk.177/2008/2.számú ítéletével a B.463/2000/2. számú összbüntetési ítélet alapítéleteit (első fokú ítélet 3-4. szám), valamint a B.1147/1999. számú ügyében kiszabott börtönbüntetést. A Városi Bíróság B.463/2000/2. számú összbüntetési ítéletének végrehajtása a többszörös összbüntetésbe foglalásra tekintettel jelen ügyben a II.r. vádlott általi elkövetés idején még nem fejeződött be.

- II.r. vádlott korábbi büntetéseinél, a 7. pontban megállapítja, hogy a Miskolci Városi Bíróság 8.B.3006/2003/21. számú, perújítási eljárás során hozott határozata 2004. július 26-án emelkedett jogerőre.
- Az 1./ tényállásban (7. oldal utolsó bekezdés I.r. és II.r. vádlottak 2007. augusztus 8. napját megelőzően mentek a területére lévő és a Kft. tulajdonát képező kőbányába.
- Az 1./ tényállásban (14. oldal 2. bekezdés) rögzíti, hogy a Megyei Bíróság G.20.893/2010/75. számú ítélete elleni fellebbezés folytán a Kft. „f.a.” felperesnek a Kft. alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a 15.Gf.40.097/2012. számon folyik másodfokú polgári per. A 14. oldal 2. bekezdésének utolsó mondatát a tényállásból mellőzi.
- A 2./ tényállásban (15. oldal, második táblázat) a Kft. 2007. augusztus 25-i általános forgalmi adó fizetési kötelezettségével összefüggésben a bevallás adatai szerint az előzetesen felszámított adó 17.977.000 Ft.

II.r. vádlott korábbi büntetését érintő kiegészítés a beszerzett büntetőiratok tartalmán alapszik.

Az ítélet tábla a történeti tényállást egyrészt az iratok tartalma, a szerződéskötéssel kapcsolatos okiratok, valamint a terhelti és tanúvallomások alapján helyesbítette abban a körben, hogy a bányalátogatás nem 2008. hanem 2007. augusztusa előtt történt. E részben nyilvánvaló elírás történt a határozatban.

Az 1./ tényállásban megjelölt gazdasági ügyre vonatkozó adatokat a másodfokú bíróság a Fővárosi Ítélet tábla által küldött okiratok (17., 23.sz. másodfokú iratok) alapján egészítette ki.

A 2. tényállást érintő számszaki helyesbítés igazságügyi könyvszakértő fellebbezési tárgyalási előadásán alapult (20.sz.jkv.4.o.1.,3.bek.). A könyvszakértő a tárgyaláson a vélemény részét képező 16. számú mellékletnek megfelelően határozottan véleményezte, hogy a kérdéses időszakban az általános forgalmi adó fizetési kötelezettséggel kapcsolatban az előzetesen felszámított adó nem 19.977.000 , hanem 17.977.000 Ft. A módosítás ugyanakkor a tényállás lényegi elemeit és a büntetőjogi főkérdéseket nem érintette.

A másodfokú eljárásban lefolytatott bizonyítás eredménye érdemben nem volt kihatással az elsőfokú bíróság által döntően megalapozottan rögzített tényállásra. A könyvszakértő ugyan módosított egy számszaki adatot, de fellebbezési tárgyalási előadása az elsőfokú bíróság megállapításaival összhangban állt. tanúvallomása sem hozott fel olyan nívót, érdemi új körülményt, mely kételyeket támasztott volna a törvényszék bizonyíték-értékelő és ténymegállapító tevékenységével szemben.

A kiegészítéssel és helyesbítéssel a tényállás teljes mértékben megalapozottá vált és a Be. 352. § (2) bekezdése alapján az ítélezés alapját képezte.

A másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítás és az iratok tartalma alapján a tényállás hibái teljes mértékben orvosolhatók voltak. Ezen okok folytán nem látott alapot a másodfokú bíróság további bizonyításra, nevezetesen kihallgatására, valamint újabb kihallgatására sem. A rendelkezésre álló, az elsőfokú bíróság által részletesen értékelt és részben a másodfokú bíróság által is megvizsgált bizonyítékok alapján a vádbeli szerződéskötés lényeges részei kétséget kizáró módon megállapíthatók voltak. Eltérő tényállás megállapításához a hitelt érdemlőnek talált sértetti és tanúvallomások tükrében és tanú vallomása sem vezethetett volna.

nyilatkozatát, melyben visszavonta terhelő vallomását, a védelem a másodfokú bizonyítás befejezését követően, a perbeszéd megtagadása után csatolta. A tanú részéről a kellő módon egyébként sem indokolt vallomásváltoztatás a bizonyítás újbóli megnyitását nem eredményezhette, további bizonyítás már csak az eljárás szükségtelen elhúzódásához vezetne, ezért az ítéltábla az indítványokat fenti részben elutasította.

Az elsőfokú bíróság az ügy helyes eldöntése szempontjából lényeges bizonyítékokat megvizsgálta és azokat okszerűen, a logika szigorú szabályai szerint részletekbe menően és gondosan értékelte. Tételeken elemezte II.r. és II.r. vádlott egybehangzó védekezését, mint ahogy sértett tanúvallomásait is. A bizonyítékok mérlegelése kifogástalan, a törvényszék nem tévedett, amikor a tényállást a vádlottak tagadásával szemben elsősorban tanúvallomására alapította, mely a fő kérdésekben egységes vallomást megerősített alapvetően is tanúvallomásában, de perbeli tanúvallomása, valamint a könyvszakértői bizonyítás anyaga és számos okirati bizonyíték is.

A védők fellebbezésükben elsődlegesen azt kifogásolták, hogy a bíróság miért nem a vádlottak védekezését fogadta el, melyet álláspontjuk szerint a személyi bizonyítás jelentős része is támogatott. Az elsőfokú bíróság azonban igen részletesen és alaposan számot adott arról, hogy mely bizonyítékot, milyen okból fogad el, s melyeket nem tart hitelt érdemlőnek a tényállás megállapítása során. A törvényszék bizonyíték-értékelő tevékenysége hibátlan, az abban foglaltakkal a másodfokú bíróság is egyetértett.

Összegezve tehát megállapítható, hogy az eltérő tényállás megállapítására és a vádlottak felmentésére irányuló védelmi fellebbezés a bizonyítékok értékelésén keresztül támadja a megalapozott tényállást, mely eredményre nem vezethetett, tekintettel arra is, hogy a tényállás helyessége esetén a másodfokú perben eltérő tények megállapítására, a bizonyítékok felülmérlegelésére nincs perjogi lehetőség (Be. 351-352. §).

Az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést a vádlottak bűnösségére és a cselekmények jogi minősítése is megfelel az anyagi jognak. Elsődlegesen utalni kell rá, hogy a törvényszék a Btk. 2. § hatályrendelkezésének helyes értelmezésével alkalmazta az elbíráláskor hatályos büntető törvényt, mivel a pénzügyi bűncselekménnyel kapcsolatos módosítás enyhébb elbírálást tesz lehetővé.

Nem fogadta el az ítéletábrá az ügyészi érvelést arra nézve, hogy az 1. számú tényállásban a kft. sérelmére megvalósult csalás büntette a Btk. 318. § (1) bekezdésben meghatározott, de a (6) bekezdésben a) pontja szerint büntetendő csalás büntettének a befejezett alakzata lenne, és azzal sem értett egyet, hogy a vádlottak további 1 rb., a Btk. 318. § (1) bekezdésben meghatározott, de az (5) bekezdés a/ pontja szerinti csalás büntettét követték volna el a kft. sérelmére.

Az ügyészi álláspont szerint a megállapított tényállásból megállapítható, hogy a Kft., mint felszámolási eljárást kezdeményező hitelező igénye kielégítésének megghiúsulása azzal áll okozati összefüggésben, hogy a Kft. megtévesztett jogi képviselője, és az ugyancsak megtévesztett aláírásával olyan engedményezési szerződést kötöttek, amelynek teljesítése, de a sértett követelésének egyéb módon való megtérítése sem állt az I. és II. r. vádlottak szándékában. Ezáltal a Kft. elveszítette követelésének adásvételi szerződésből eredő jogcímét, és a ilyen szerződésből származó kötelezettsége is megszűnt, ugyanakkor a kötelezettség egy olyan vállalkozás (névére került át az engedményezés révén, amelynek képviselői, az I. és a II. r. vádlott az említett követelést semmiképp nem akarták megfizetni. Az engedményezési szerződés a kötelezettség megszűnését célozta, ami be is következett. A 8.199.672.-Ft-ra elkövetett cselekmény ezért asérelmére elkövetett csalási cselekménytől külön minősítéssel értékelendő.

Ezen további bűncselekményben történő bűnösség kimondására irányuló indítványon túl az ügyészi érvelés szerint a Kft. sérelmére elkövetett cselekménynél a vádlottak szándéka az első szerződés megkötésénél már lényegesen nagyobb összegű kár okozására irányult, mint az egyetlen szerződéssel befizetett összeg, hiszen szállítási keretszerződés megkötésére került sor, összesen 173.200.000 Ft összegben. A szerződések megkötését követően annak ellenére, hogy a bíróság megállapítása szerint részben színlelt szerződéseknek tekintendők, a vádlottak az ellenértéket követelheték. ez által olyan kötelezettséget vállalt, amely a csalás befejezett alakzatának a megállapítására ad alapot, a kár bekövetkezett azáltal, hogy ajogot, lehetőséget biztosított bányászati tevékenységre, elszállításra, szállítási szerződésekre, bérletre illetve olyan szolgáltatásokra vállalt kötelezettséget, amelyek teljesítésével mindenképpen érte őt kár. A kár itt ebben az esetben az az összeg, amelyet részére az elkövetők nem fizettek ki. Ebből a szempontból a kár már azzal bekövetkezett, hogy a vádlottak az általuk vállalt szerződéses kötelezettségeket nem teljesítették, és nincs relevanciája annak, hogy az idézett gazdasági perben hozott ítélet jogerőre emelkedett vagy sem.

A vádlottak cselekvősege az első szerződés megkötésénél, ami szállítási szerződés volt, egy lényegesen nagyobb kárösszegre irányult, a csalási cselekmény ebben a vonatkozásában, (tehát nem a érintően) valójában egy különösen nagy kárt okozó csalás büntettének részbeni kísérlete. A cselekmény eredménye a befejezett részre nézve is meghaladta a különösen nagy kárösszeg megállapításához szükséges mértéket, ezért teljes egészében

egységesen különösen nagy kárt okozó csalás befejezett alakzatának kell minősíteni a cselekményt.

A minősítésváltoztatás indokaként utalt arra is, hogy a „kibővített kár” fogalmi értelmezésénél a kár fogalmába nemcsak a dolgok, vagyontárgyak értéke, hanem pénzben kifejezhető vagyoni értékű jogok és kötelezettségek sérelme is beletartozik. A cselekmény ebben a tekintetben befejezettnek tekinthető arra is figyelemmel, hogy a csalás jogi tárgya nemcsak a tulajdon, a dolog elleni, hanem létező, vagy a jövőben keletkező jog elleni támadás is lehet.

Az ítéletábra az 1. tényállás jogi minősítésekor a fellebbviteli főügyészség - egyébként igen színvonalas - jogi érvelésével annyiban értett egyet, hogy a kft. sérelme kapcsán a Btk. 290. §-ában rögzített csődbűncselekmény egyetlen fordulata sem állapítható meg, és az egész tényállásra kiterjedően kell elhatárolni a csődbűncselekményt a csalástól. A Btk. 290. § (1) bekezdés a) és b) pontjában meghatározott, de a (3) bekezdés szerint büntetendő csődbűncselekmény egyes tényállási elemei valóban megvalósulni látszanak, azonban a cselekmények önmagukban nem jártak a hitelezők kielégítésének a megghiúsításával, illetve ez az okozati összefüggés nem bizonyítható. A Kft.-vel kötött szerződés önmagában nem okozta a hitelezők kielégítésének a megghiúsítását, illetve a vagyoncsökkenés ténye sem bizonyítható a kft.-vel kötött szerződéssel kapcsolatban. AKft-t ért sérelem nem a fizetéseképtelen helyzetben lévő vállalkozás jognyilatkozata alapján következett be, hanem a fizetéseképtelen vállalkozás képviselője által adott engedményezési szerződés és nyilatkozatok alapján, amelyeket az I. és II.r. vádlottak kezdeményezésére, az ő megtévesztésük hatására kötött meg a jogosulttal. Erre figyelemmel ezt a cselekményt sem lehet önmagában a csődbűntett keretei között értékelni.

A Kft-t érintő tényállásrészrel kapcsolatban az ítéletábra alapvetően a védelem, így az I. r., és a II. r. vádlottak védőinek a jogi érveit fogadta el.

A védői érveléssel szemben azonban önmagában nem lett volna eljárásjogi akadálya a Kft. sérelmére megvalósult esetleges bűncselekményben a bűnösség kimondásának, mert a vádirati tényállás azt a későbbi ítéleti tényállással egyezően tartalmazta. Nem illeszkedik azonban a tisztességes eljárás fogalmába az, ha olyan cselekményben kerül sor a bűnösség kimondására a másodfokú eljárásban, amely korábban fel sem merült, amelyre nézve sem gyanúsított, sem vádlotti kihallgatás nem történt, a sértett sem gyakorolta eljárási jogait, és a bűnösség indítványozására is csak a másodfokú tárgyalás bizonyítási eljárásának befejezését követően, a védelmi perbeszéd elhangzása után kerül sor.

Helyes volt azonban azon védelmi érvelés, hogy anyagi jogi szempontból nincs lehetőség a bűnösség kimondására, hiszen az engedményezés időpontjában már fennállt a Kft-nek egy lejárt tartozása a Kft irányába. Azzal, hogy a felszámolási eljárás megszüntetésre került, további kára a kft-nek nem keletkezett, a vagyonában további értékcsökkenés nem realizálódott. A kár a vagyonban bekövetkezett értékcsökkenés. A Kft jogot biztosított bányászati tevékenységre, jövőbeli haszon realizálására szerzett jogot. Ez a kár fogalmába azonban nem tartozik bele.

Az ítéletábra emellett utal arra, hogy a csalást az követi el Btk. 318. § (1) bekezdése szerint, aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart és ezzel kárt okoz.

A Btk. 137. § 5. pontja szerint kár a bűncselekménnyel a vagyonban okozott értékcsökkenés, míg a vagyoni hátrány a vagyonban okozott kár és az elmaradt vagyoni előny.

A kár megfogalmazásából következik, hogy annak nem képezi részét az elmaradt haszon. A csalás tényállása a kárról rendelkezik, nem pedig a vagyoni hátrányról, ezért az elkövetéskor hatályos törvény helyes értelmezése szerint a vagyoni hátrány körébe tartozó elmaradt vagyoni előny, csalási kárként nem értékelhető.

Az alkalmazandó törvény helyes nyelvtani értelmezése szerint tehát csalási kárként kizárólag, szigorúan a vagyonban bekövetkezett értékcsökkenés értékelhető. A büntetőjogban a norma kiterjesztető értelmezésének nincs helye az alapvető jogelvek, például a nullum crimen sine lege elvének biztosítása érdekében, de figyelemmel kell lenni az „élő jog”-ra, ami alatt a jogszabály értelmezett és alkalmazott tartalmát együttesen kell érteni. (57/1991.(XI.8.) AB határozat) Törvény által konkrétan meg nem határozott eredmény a törvényi tényállás körébe nem vonható. (Debreceni Ítéltábla Bf. II.761/2012/5. sz. határozat)

Ezen túlmenően az elsőfokú bíróság döntésének helyességét támasztják alá az 1/2006.Büntető Jogegységi Határozatban foglaltak. Az indokolás II. pontja ugyanis elvi élel kimondja, hogy nem elfogadható és a Legfelsőbb Bíróság ítélkezési gyakorlatával is ellentétes a kárnak az olyan értelmezése, amely a vagyonban bekövetkezett értékcsökkenésként fogná fel a megtévesztés folytán meg nem fizetett és be nem hajtott követelést. A kifejtettekkel állnak összhangban a BH. 1998.416. és BH.1998.523. számú eseti döntésben foglaltak is, melyek szerint büntetőjogi értelemben vett kár a vagyonban bekövetkezett értékcsökkenés, figyelembe nem véve a szolgáltatás ellenértékének nem teljesítéséből eredő elmaradt vagyoni előnyt.

Kétségtelen, hogy a BH. 2011.127. szám alatt a kár fogalmával kapcsolatban látszólag eltérő döntés került közzétételre, mely szerint az igénybe vett szolgáltatás meg nem fizetése a csalás bűncselekménye szempontjából a vagyonban bekövetkezett értékcsökkenésnek (*damnum emergens*) és nem elmaradt vagyoni előnynek (*lucrum cessans*) felel meg. Az eseti döntésben foglaltak azonban a törvényszék jogi álláspontjának helyességét nem kérdőjelezi meg. Egyrészt az eseti döntés jelen ügytől eltérő tényálláson, nevezetesen igénybe vett szállodai szolgáltatás díjának nem rendezésén alapult, másfelől a törvény nyelvtani értelmezése, valamint a már felhívott és kötelezően alkalmazandó jogegységi határozat alapján a BH. 1998.416. számú eseti döntésben kifejtetteket követve a kárérték szigorú, a törvényszövegnek megfelelő meghatározásának van helye.

Az ügyész jogi álláspontja a kár fogalmával összefüggésben valójában az új Btk. rendelkezésein alapul. A 2012. évi C. törvény a büntető törvénykönyvről 2013. július 1-jén lép hatályba. Az új törvény a 373. § a (7) bekezdésében, a korábbi szabályozástól eltérően külön meghatározza, hogy a csalás szempontjából kárnak kell tekinteni az igénybe vett szolgáltatás meg nem fizetett ellenértékét is. Az új Btk. indokolása rögzíti, hogy a gyakorlatban problémát okozott azon csalásszerű cselekmények megítélése, ahol a kár valamely igénybe vett szolgáltatás ellenértékéeként merült fel (pl. szállodai szolgáltatás igénybe vétele, fizetés nélküli lakásbérletek). Erre figyelemmel a törvény kifejezetten

kiterjeszti a kár fogalmát az igénybe vett szolgáltatás ellenértékének haszonszerzési célból, megtévesztéssel történő meg nem fizetésének eseteire is, kimondva, hogy ezáltal büntethetővé válnak azok a cselekmények, amelyek a csalás tényállási elemeit megvalósítják, azonban az eredmény nem kifejezett kárként, hanem összességében meghatározható vagyoni előnyként jelenik meg.

A jogalkotó tehát új tényállási elemként foglalta az elmaradt vagyoni előnyt a kár fogalmába, korábban a törvény szerint csalásként nem büntetendő törvényi tényállási elemet konkrétan kriminalizálva.

Ezt jól érzékelteti az indokolásnak az „ezáltal büntethetővé válnak” megfogalmazása is. A még nem hatályos törvény értelemszerűen nem alkalmazható, de a helyes jogértelmezéshez indokolt volt kitérni rá, mert a büntetendőség körének bővítése egyértelműen azt támasztja alá, szemben az ügyészi állásponttal, hogy az alkalmazandó törvény szerint kárként az elmaradt vagyoni előny nem vehető figyelembe.

A részletezett okok folytán ezért a kárérték elsőfokú bírósági megállapítása törvényes és a cselekmények minősítése is megfelel a büntető törvénynek, a vádlottak bűnössége további vagyon elleni bűncselekményben nem mondható ki.

Az elsőfokú bíróság indokolása alapján jól ellenőrizhetően, a törvénynek megfelelő jogi álláspontja alapján rögzítette tényállási pontonként az egyes bűncselekmények törvényhelyének megnevezését, valamint stádiumát. Szükséges azonban arra is utalni, hogy az 1. számú tényállás attól függetlenül megállapítható volt, hogy az üggyel kapcsolatos polgári peres eljárás még nem fejeződött be, és annak nem ismert az eredménye. Az ítélet tábla utal a Be. 10. §-ára, mely szerint abban a kérdésben, hogy a terhelt követett-e el, és milyen bűncselekményt, a bíróságot nem köti más eljárásban, így különösen polgári eljárásban hozott határozat, illetőleg az abban megállapított tényállás.

A 2. számú ítéleti tényállás minősítésével is egyetértett az ítélet tábla, így helyes a költségvetési csalás bűntette kísérletében történt bűnösség kimondása, és a Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont, illetve a (3) bekezdés a) pontjára történő utalás azzal, hogy a fellebbviteli főügyészség helytállóan észrevételezte, hogy az ítélet rendelkező részében a kísérletre utaló Btk. 16.§ felhívása szükségtelen. A 61. számú BK. vélemény szerint a kísérlet törvényhelyének megjelölése szükségtelen az ítélet rendelkező részében. Helyes az elsőfokú bíróság érvelése abban, hogy az I. r. vádlott nem kiutalást kért, hanem csak átvezetést, és a tényleges vagyoni hátrány csak részben következett be, 702.000 forint összegig. A súlyosabb minősítést megalapozó összegre azonban a cselekmény kísérleti szakban maradt, így a minősítés törvényes. Az I. r. vádlott a kft. által kiállított számlák afa tartalmát, mint előzetesen felszámított adót levonásba helyezte, azonban a visszaigényelhető adó kiutalását nem kérte, arra átvezetési kérelmet terjesztett elő, melyet az adóhatóság nem teljesített, így a vagyoni hátrány túlnyomó része nem következett be. A részbeni befejezettséget csak súlyosító körülményként lehet értékelni.

Összegezve tehát, az elsőfokú bíróság a bűncselekmények minősítéséről is törvényesen döntött, ezért a határozat megváltoztatásának, további bűncselekményben a bűnösség megállapításának nem volt alapja.

Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó körülményeket feltárta és azok helyes értékelésével mindkét vádlottnál a törvénynek megfelelő büntetést szabott ki. Sem I.r. vádlottal szemben kiszabott, végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett 1 év 10 hónap börtönbüntetés és a pénzbüntetés, sem a többszörös visszaesőnek minősülő II.r. vádlottal szemben kiszabott 1 év 6 hónap börtön és 2 év közügyektől eltiltás túl szigorúnak nem tekinthetők, ezért lényeges enyhítésre egyik vádlottnál sem kerülhetett sor. A büntetések a jelentős időmúlás ellenére inkább enyhék, súlyosításra azonban a vádlottak terhére bejelentett ügyészi fellebbezés hiányában nem kerülhetett sor.

Egyetértett a másodfokú bíróság fellebbviteli főügyészség észrevételével abban, hogy a törvényszék a jogszabályi előfeltételek megállapíthatósága ellenére nem zárta ki II.r. vádlottat a feltételes szabadságra bocsátásból. Részben az elsőfokú bíróság által is vizsgált, valamint a másodfokú perben beszerezett büntetés-végrehajtási okiratok alapján ugyanis rögzíthető, hogy e terheltet érintő elkövetés idején, 2007. augusztus 8-án még nem fejeződött be a Városi Bíróság B.463/2000/2. számú összbüntetési ítéletével kiszabott 1 év 3 hónap börtönbüntetés, illetőleg alapítéleteinek végrehajtása.

Utóbb ugyanis összbüntetésbe foglalásra került sor, és a Városi Bíróság Bk.177/2008/2. számú összbüntetési ítélete érintette az elkövetés idején teljesen még végre nem hajtott, idézett összbüntetés alapítéleteit, ezért a büntetés-végrehajtási adatok alapján megállapítható, hogy II.r. vádlott a jelen elítélés alapját képező szándékos bűncselekményt korábbi végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltése után, még a végrehajtás teljes befejezése előtt követte el, ezért a Btk. 47. § (4) bekezdés a) pontja értelmében feltételes szabadságra nem bocsátható.

Mindez a kiegészítést követően a megalapozott, irányadónak elfogadott tényállásból is következik. Az utóbbi összbüntetés, a többszörös összbüntetésbe foglalás által a korábbi alapítéletek végrehajtottak az iratok tanúsága szerint nem tekinthetők.

Mivel a vádlottak terhére az ügyész nem fellebbezett, az ítélőtábla utal rá, hogy a súlyosítási tilalomnak a Be. 354. §-ában megfogalmazott általános és részletszabályai, valamint a töretlen bírói gyakorlat szerint a feltételes szabadságra bocsátás tárgyában hozott végzésnek a vádlott terhére való megváltoztatása, mint jelen esetben az első fokon ki nem mondott rendelkezés pótlása, a bűnösségtől és a büntetés kiszabásától elváló, büntetés-végrehajtási kérdésekben hozott döntés nem ütközik a súlyosítási tilalom szabályaiba.

Az ítélőtábla egyetértett a fellebbviteli főügyészséggel abban, hogy az ügyben vagyoneklkobzásra vonatkozó rendelkezésre lehetőség nincs, tekintettel arra, hogy a költségvetési csalást illetően a cselekmény vonatkozásában az adóhatóság rendelkezése miatt a tényleges kár valójában nem következett be, adóhiányként nem jelentkezett, a csalások tekintetében pedig polgári perek vannak folyamatban.

Az ítélet egyéb, járulékos kérdésekben hozott rendelkezései a törvénynek megfelelnek.

Mindezekre figyelemmel a Debreceni Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a szükséges részben a Be. 372. § (1) bekezdés alapján megváltoztatta, míg helytálló rendelkezéseit a Be. 371.§ (1) bekezdés alkalmazásával helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban a bizonyítással kapcsolatban felmerült, mindkét vádlottat egységesen terhelő és meg nem osztható bűnügyi költséget a Be. 381. § (1) bekezdése alapján állapította meg.

Debrecen, 2013. január 28.

Dr. Háger Tamás sk.
a tanács elnöke

Dr. Elek Balázs sk.
előadó bíró

Dr. Gömöri Olivér sk.
bíró

ZÁRADÉK: A Miskolci Törvényszék 11.B.242/2010/128. számú ítélete a másodfokú határozatban írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett és a I.r. vádlottal szemben kiszabott, próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés kivételével végrehajthatóvá vált.

Debrecen, 2013. január 28.

Dr. Háger Tamás sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül
tisztviselő

